

Sygn. akt VI A Ca 1417/10

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Krzysztof Tucharz

Sędzia SA – Anna Orłowska

Sędzia SA – Małgorzata Kuracka (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa W. S.

przeciwko Kołu (...) w L.

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 19 czerwca 2009 r.

sygn. akt III C 226/07

I. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w części dotyczącej roszczenia o ustalenie nieważności uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Koła (...) w L. z dnia 29 grudnia 2005r. oraz w punkcie drugim w całości i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego;

II. w pozostałej części oddala apelację.

Sygn. akt VI A Ca 1417/10

UZASADNIENIE

Powód W. S. w sprawie przeciwko pozwanemu Kołu (...) w L. wnosił o: 1/ ustalenie, że jest on członkiem pozwanego koła (...), 2/ stwierdzenie ze uchwała nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Koła (...) w L. z dnia 29 grudnia 2005 r. nie spełnia wymogów określonych w §44 statutu Polskiego Związku Łowieckiego, a działania organów pozwanego koła w stosunku do powoda są niezgodne z prawdą i zasadami współżycia społecznego, 3/ stwierdzenie, że członkowie organów koła rażąco naruszali przepisy statutu Polskiego Związku Łowieckiego i ustawy Prawo łowieckie, a w szczególności § 8 i § 44 statutu i art.52 ustawy. W tej wersji powód popierał powództwo na rozprawie w dniu 5 września 2007 r. /k. 48-49/. Następnie w piśmie złożonym na rozprawie w dniu 28 listopada 2007 r. powód zmodyfikował powództwo wnosząc: 1/ o ustalenie nieważności uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia

Koła (...) w L. z dnia 29 grudnia 2005 r., 2/ o ustalenie nieważności uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Koła (...) w L. z dnia 29 grudnia 2005r., 3/ „wymierzenie stosownych kar R. M. i r.pr. A. N. oraz złożył szereg wniosków o charakterze procesowym. Roszczenie dotyczące uchwały nr 1 zostało mocą zarządzenia wydanego na tej rozprawie wyłączone do odrębnego rozpoznania /k. 143/. Następnie powód po raz kolejny zmodyfikował swoje roszczenia na rozprawie w dniu 24 września 2008 r. w ten sposób, że oświadczył, iż zamiast żądania określonego w pkt. 2 pozwu wnosi o ustalenie, że uchwała nr 2 jest nieważna /k. 219/. Ostatecznie na ostatniej rozprawie przed Sądem I instancji, w dniu 19 czerwca 2009 r., /k. 304/ powód oświadczył, iż popiera powództwo sprecyzowane w dniu 5 września 2007 r.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2009 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego koszty procesu.

Rozstrzygnięcie Sądu I instancji zapadło na podstawie następujących ustaleń i rozważań.

Od 2001 roku powód był członkiem pozwanego Koła (...), a od 30 maja 2004 r. pełnił w nim funkcję Prezesa Zarządu. Podczas Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków pozwanego w dniu 20 marca 2005 r., zwołanego na wniosek Komisji Rewizyjnej członkowie pozwanego odwołali powoda z funkcji Prezesa Zarządu. Zarząd Okręgowy (...) w W. w piśmie z dnia 27 lipca 2005 r. nie znalazł podstaw do uwzględnienia szeregu pism powoda oraz jego odwołania od w/w uchwały, kierując zawiadomienia powoda o nieprawidłowościach w działaniach członków pozwanego do Rzecznika Dyscyplinarnego. W piśmie z dnia 9 kwietnia 2005 r. Zarząd pozwanego zawiadomił powoda, że na posiedzeniu w dniu 7 kwietnia 2005 r. postanowił zawiesić powoda w prawach członka i pouczył o możliwości odwołania do (...). Powód odwołał się od tej decyzji do (...), które w dniu 29 grudnia 2005 r. jako Nadzwyczajne przyjęło uchwałę nr 2 o wykluczeniu powoda z grona członków pozwanego. W głosowaniu tajnym za wykluczeniem powoda głosowało 25 członków, przeciwko było 2. Przyczyną wykluczenia powoda było między innymi stwierdzenie, że swoim postępowaniem wobec członków i zarządu pozwanego utracił wszelkie walory etyczne i moralne. Podjęta została nadto uchwała nr 1 o oddaleniu odwołań powoda do WZ pozwanego jako nieuzasadnionych. Powód wyczerpał postępowanie wewnątrz organizacyjne w ten sposób, że w dniu 10 stycznia 2006 r. odwołał się od w/w uchwały do Zarządu Okręgowego (...) w W.. Na mocy postanowienia Okręgowego Rzecznika Dyscyplinarnego z dnia 10 października 2005 r. zostało wszczęte przeciwko powodowi postępowanie dyscyplinarne. Na posiedzeniu w dniu 25 stycznia 2006 r. Zarząd Okręgowy (...) w W. postanowił nie uwzględnić odwołania. W dniu 8 lutego 2006 r. powód złożył pozew o uchylenie tej uchwały podnosząc, że przy jej podjęciu rażąco naruszone zostały przepisy kodeksu cywilnego, ustawy Prawo łowieckie oraz statut (...). Postanowieniem z dnia 7 lutego 2007 r. w postępowaniu nieprocesowym Sąd Rejonowy w Legionowie odrzucił wniosek powołując się na niedopuszczalność drogi sądowej. Powód nie zaskarżył powyższego postanowienia. W dniu 12 października 2007 r. Główny Sąd Łowiecki w zwykłym składzie w obecności Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego rozpoznał sprawę odwołania powoda jako obwinionego oraz Okręgowego Rzecznika Dyscyplinarnego (...) w W. od orzeczenia Okręgowego Sądu Łowieckiego w W. z dnia 26 kwietnia 2007 r., mocą którego powód został uznany winnym tego, że będąc Przewodniczącym Zarządu Koła (...) (...) w L., zachowaniem swoim naruszył zasady współżycia społecznego, przez co doprowadził do skłócenia tego środowiska, a poza tym jako Prezes Zarządu nie liczył się ze zdaniem pozostałych członków Zarządu, a także pozostałych kolegów myśliwych, którzy wiedząc o braku dostatecznego doświadczenia obwinionego w zakresie prowadzenia gospodarki łowieckiej odwołali go z tej funkcji, a następnie wykluczyli z koła tj. o czyn naruszający przepis § 11 ust. 1, 2 i 3 statutu (...) i za co Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wymierzył powodowi karę zawieszenia w prawach członka (...) na okres 1 roku. Rozpoznając oba te odwołania Główny Sąd Łowiecki orzeczeniem z dnia 12 października 2007 r. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że przyjął, iż przypisane obwinionemu orzeczenie narusza § 9 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 statutu (...) z 20 listopada 1999 r. oraz pkt 11 i 17 Zbioru Zasad Etyki, Tradycji i Zwyczajów Łowieckich i za to na zasadzie § 141 ust. 2 pkt 3 statutu (...) wymierzył powodowi karę zasadniczą wykluczenia ze Zrzeszenia. Orzeczenie z dnia 12 października 2007 roku jest prawomocne.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy, rozpatrując żądania pozwu w pierwotnej postaci, wskazał, iż powód nie ma interesu prawnego w ustaleniu, że jest członkiem pozwanego ponadto nie istnieje prawo, którego powództwo dotyczy. Sąd Okręgowy wskazał, iż powód utracił członkostwo w Polskim Związku Łowieckim, na skutek cytowanego orzeczenia Głównego Sądu Łowieckiego. Nie toczyło się żadne postępowanie co do tego orzeczenia. W niniejszym postępowaniu sąd nie ma uprawnień do kontroli zgodności z prawem orzeczenia sądu dyscyplinarnego. Natomiast zgodnie z art. 33a ust. 1 Prawa łowieckiego członkiem koła łowieckiego może być tylko osoba, która jest członkiem Polskiego Związku Łowieckiego. Odnośnie pozostałych dwóch roszczeń z pozwu Sąd Okręgowy wskazał, iż z powyższych przyczyn powód nie ma interesu prawnego, ponadto żądania te dotyczą ustalenia faktu nie zaś stosunku prawnego bądź prawa, a zatem nie mogą być przedmiotem żądania opartego na treści art. 189 kpc.

Apelację od tego orzeczenia złożył powód. Zaskarżył on orzeczenie w całości, zarzucając:

1) naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art.97 § 2 k.p.c., art. 98 §2 k.p.c., art. 103 §1 i 2 k.p.c., art. 32 i art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez błędne ustalenia i zasądzenia kosztów procesu na rzecz pozwanego;

2) naruszenie prawa procesowego w zakresie, który miał decydujący wpływ na wynik sprawy, a w szczególności art.189 k.p.c., art. 217 k.p.c. art. 233 k.p.c., art. 299 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na dokonaniu tej oceny w oparciu o nieważne dokumenty i gołosłowne twierdzenia strony pozwanej;

3) naruszenie przepisu art. 217 k.p.c. przez nie uwzględnienie okoliczności faktycznych i wniosków dowodowych złożonych przez powoda;

4) naruszenie przepisu art. 219 k.p.c. przez zatajenie i nie połączenie sprawy o ustalenie nieważności orzeczenia Głównego Sądu Łowieckiego z dnia 12 października 2007 r. GSŁ 42/07.

Podnosząc powyższe skargi wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje.

Apelacja okazała się jedynie częściowo zasadna i to zasadniczo z innych przyczyn niż wskazane w jej uzasadnieniu. Zasadny okazał się jedynie zarzut naruszenia art. 328 § 2 kpc, a to z uwagi na nieodniesienie się w ogóle przez Sąd I instancji w uzasadnieniu do jednego z rozpoznanych, a zatem oddalonych roszczeń, to jest roszczenia o ustalenie / stwierdzenie/ nieważności przedmiotowej uchwały nr 2 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Koła (...) w L. z dnia 29 grudnia 2005 r. Należy bowiem wskazać, iż powód kilkakrotnie modyfikował swoje powództwo, zgłaszając inne roszczenia, nowe roszczenia, a następnie powracał do poprzednio popieranych, co zostało szczegółowo wyżej wskazane w części wstępnej niniejszych rozważań. Należy przy tym zauważyć, iż w żadnym ze swoich kolejnych oświadczeń nie cofnął on żądania ustalenia nieważności przedmiotowej uchwały nr 2. Wprawdzie na rozprawie w dniu 19 czerwca 2009 r. przed wydaniem wyroku /k. 304/ popierał powództwo sprecyzowane w dniu 5 września 2007 r., jednakże nie wycofał wyżej wskazanego żądania, a ponadto jak wynika ze złożonych przed Sądem Apelacyjnym odpisów pisma z dnia 25 czerwca 2009 r. wraz z dowodem nadania złożył on wniosek o sprostowanie protokołu tej rozprawy, w którym twierdzi, iż popierał pozew sprecyzowany w dniu 05 września 2007 r. i w dniu rozprawy, w ten sposób, że wnosi o ustalenie że jest członkiem pozwanego koła łowieckiego, ustalenie nieważności uchwały nr 2 i ustalenie, że członkowie organów pozwanego koła łowieckiego rażąco naruszali postanowienia statutu i ustawy Prawo łowieckie /k. 590/. Wniosku tego wprawdzie brak w aktach sprawy, jednakże Sąd Okręgowy, jak wynika bezsprzecznie z treści komparcji wyroku, ostatecznie rozpoznał poza roszczeniami opisanymi w pkt.1,2,3 pozwu również roszczenie o stwierdzenie / ustalenie/ nieważności uchwały nr 2., czyli uznał, iż pozew nie został w tym zakresie cofnięty, lecz jest popierany. Również zresztą strona pozwana nie była pytana na tej rozprawie czy wyraża zgodę na cofnięcie powództwa co do tego roszczenia, a tak by się stało gdyby powództwo w tym zakresie istotnie zostało cofnięte. Jak z kolei wynika z treści sentencji wyroku, Sąd Okręgowy powództwo również w tym zakresie oddalił. Natomiast w uzasadnieniu w

ogóle nie zostały omówione przyczyny /motywy/ oddalenia powództwa w tej części, a zatem podstawa faktyczna i prawna takiego rozstrzygnięcia. Wyrok więc w tym zakresie w ogóle nie poddaje się kontroli instancyjnej, co skutkuje konstatacją o nie rozpoznaniu istoty sprawy i koniecznością jego uchylecia na podstawie art. 386 § 4 kpc, w części dotyczącej roszczenia u ustalenie nieważności uchwały nr 2 i przekazaniem sprawy w tej części Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W tej sytuacji uchylono w całości zawarte w pkt. 2 wyroku orzeczenie o kosztach procesu, które będą zależały od ostatecznego wyniku procesu i na podstawie art. 108 § 2 kpc pozostawiono Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Natomiast co do pozostałych dochodzonych roszczeń w zakresie pkt. 1, 2 i 3 pozwu apelacja okazała się bezzasadna. Chybiony okazał się zarzut naruszenia art. 219 kpc, gdyż Sąd nie ma obowiązku łączenia różnych spraw toczących się pomiędzy tymi samymi stronami. Zarzut naruszenia art. 217 kpc w ogóle nie został wyeksplikowany, a zatem nie wiadomo o jakie okoliczności faktyczne i wnioski dowodowe chodzi. Z kolei naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów można jedynie zarzucać w płaszczyźnie naruszenia art. 233 § 1 kpc. Rozpatrując w tej płaszczyźnie kwestionowane przez powoda orzeczenie Głównego Sądu Łowieckiego z dnia 12 października 2007 r., wymierzające mu karę zasadniczą, wykluczenia ze zrzeszenia, należy wskazać, iż nie zostało skutecznie podważone na drodze sądowej, jest więc ważne i skuteczne. Toczące się postępowanie o ustalenie że powód jest członkiem Polskiego Związku Łowieckiego, w wyniku którego oddalono żądania powoda, a następnie jego apelację- zostało zakończone prawomocnie wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 11 sierpnia 2011 r. /sygn. akt. I ACa 883/10, poprzednio sygn. II C 859/07- protokół rozprawy przez SA – k. 638/. W związku z tym, - z powyższą modyfikacją - Sąd Apelacyjny przyjmuje ustalenia Sądu I instancji, jako prawidłowe, za własne. Niezasadny okazał się również zarzut naruszenia art. 299 kpc, gdyż powód został przesłuchany w charakterze strony /k. 305-308/, jego zeznania zaś nie mogły skutecznie „podważyć” wniosków wynikających ze złożonych w sprawie dokumentów, w szczególności w/w orzeczenia Głównego Sądu Łowieckiego.

Koszty procesu będą ponownie przedmiotem rozpoznania Sądu, a zatem odnoszenie do zarzutów powoda w tym zakresie jest bezprzedmiotowe. Bezzasadny okazał się również zarzut naruszenia art. 97 § 2 kpc. Pełnomocnictwo zawarte na k. 44, nosiło datę 19 czerwca 2006 r., zaś R. M. wskazywał, że był sekretarzem koła do dnia 3 czerwca 2007 r. /k. 163/, a zatem mógł on wystawić i podpisać omawiany dokument. Okoliczność, że później przestał pełnić swoją funkcję, nie natomiast wpływa na ważność uprzednio wystawionego pełnomocnictwa. Ponadto dodatkowo zostały złożone pełnomocnictwa i potwierdzone czynności w postępowaniu apelacyjnym /k.413 i nast. akt/. Chybione okazały się również zarzuty naruszenia art. 32 i 45 Konstytucji. Powód realizuje swoje prawo do Sądu, jego sprawa jest rozpatrywana, nie jest on inaczej traktowany przez władze publiczne niż inne podmioty.

Przechodząc do oceny subsumpcji przedmiotowych roszczeń należy wskazać, iż powód ma interes prawny w ustaleniu istnienia członkostwa w rozumieniu art. 189 kpc. Interes prawny istnieje, gdy powstaje niepewność co do prawa lub stosunku prawnego z przyczyn faktycznych bądź prawnych /por. M. Jędrzejewska, K. Weitz Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz, Tom1, Lexis Nexis Wyd.3, str. 563/ i definiuje się go jako obiektywną potrzebę, wywołaną rzeczywistym narażeniem lub zagrożeniem określonej sfery prawnej, czy potrzebę uzyskania określonej treści wyroku /por. T. Żyżnowski, Komentarz do art. 189 kpc, Lex, teza VII i cytowane tam wypowiedzi doktryny/. W tej sytuacji powód, kwestionując uchwałę w przedmiocie wykluczenia, uznając, iż stosunek członkostwa winien być kontynuowany, ma potrzebę, aby wnieść, w trybie art. 33 ust.6 Prawa łowieckiego o ustalenie tego stosunku prawnego. Ma on więc interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc. Jjednakże pozytywne ustalenie tego stosunku prawnego jest niemożliwe z uwagi na powoływany przez Sąd I instancji art. 33a ust.1, który stanowi, iż członkiem koła łowieckiego może być jedynie osoba, która jest członkiem Polskiego Związku Łowieckiego. Powód utracił członkostwo w Zrzeszeniu (...), stosownie do cytowanego orzeczenia Głównego Sądu Łowieckiego z dnia 12 października 2007, (...) 42/07, stanowi to zatem przesłankę negatywną do ustalenia istnienia jego członkostwa w pozwanym kole, bez względu na ocenę uchwały nr 2, która legła u podstaw tego stanu prawnego. W tej sytuacji zasadnie uznał Sąd I instancji, na podstawie art. 33a ust.1 Prawa łowieckiego, mimo częściowo błędnego uzasadnienia, iż żądanie ustalenia członkostwa w pozwanym kole podlegało oddaleniu. Natomiast odnosząc się do kwestii zgodności uchwały z przepisem statutu, które to roszczenie powód „zastąpił” roszczeniem o ustalenie nieważności uchwały, stwierdzić należy, iż problem ten można

rozpatrywać jedynie przesłankowo, w związku z rozpoznawaniem tego ostatniego żądania. Natomiast roszczenia dotyczące działań członków organów koła łowieckiego /jako naruszających przepisy prawa, ustawy i zasady współżycia społecznego/ dotyczą ustalenia faktów, nie są to jednocześnie fakty prawotwórcze, co nie może być przedmiotem ustalenia stosunku prawnego lub prawa w trybie art. 189 kpc, jak zasadnie przyjął Sąd I instancji, a co implikowało konieczność oddalenia powództwa co do punktu 2 i 3 pozwu. W związku z tym apelacja w zakresie pozostałych wyżej wskazanych roszczeń podlegała oddaleniu, co z mocy art. 385 kpc implikowało orzeczenie jak w pkt. II sentencji. Natomiast rozpoznając sprawę ponownie stosownie do pkt. I sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy, mając na uwadze treść art. 33a Praw łowieckiego zbada, czy powód ma aktualnie interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej uchwały, a następnie stosownie do konstatacji w tym przedmiocie, określi celowość badania dalszych zarzutów powoda, co do przedmiotowej uchwały, dając pełny wyraz swoim ustaleniom i subsumpcji prawnej w uzasadnieniu orzeczenia.